

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Огнян Христов Стамболиев,
член на научното жури в конкурса
за заемане на академичната длъжност
професор по граждански процес (3.6 право) в
ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски”,
обявен в ДВ, бр. 80 от 14.10.2011 г.

Уважаеми членове на научното жури,

I. В настоящия конкурс за професор по граждански процес, обявен от Софийския университет „Св. Климент Охридски”, Юридически факултет, участва един кандидат – доц. д-р **Валентина Попова**. В конкурса кандидатката представя следните публикации: монографията: „Актуални проблеми на европейския граждански процес и част VII на ГПК”. С., 2011 г.; Части от учебника „Българско гражданско процесуално право”. С., 2012 г. (авторски колектив Сталев, Ж., Мингова, А., Стамболиев, О., Попова, В. и Иванова, Р.), като съответните части изрично са посочени и обособени в списъка на публикациите, една студия и 19 статии, една от които – в чуждестранно правно издание.

Списъкът на публикациите, справките за научните приноси и цитиранията са коректно изготвени от кандидатката.

1. Актуални проблеми на европейския граждански процес и част VII на ГПК

Този труд е първото монографично изследване в българската процесуална литература, посветено на тази тема. Анализирани са и практиката на Съда на ЕС и на българските съдилища. Направен е анализ и авторката е стигнала до редица теоретични заключения, които представляват достижения и принос в процесуалната наука, по-значимите от които са

следните:

1.1. Важен за българската процесуална теория е изводът, че европейският граждански процес е вид международен граждански процес по дела с международен елемент вътре в рамките на ЕС, както и че членството на Република България в ЕС не превръща тези дела във вид вътрешни дела. Разбира се, достатъчно сериозно може да се поддържа и другата теза, защото така наречените трансгранични дела, при които някои от елементите са свързани с друга държава, членка на ЕС, се различават от същинските международни граждански дела, при които някои от елементите са свързани с държавния суверенитет на държава, нечленуваща в ЕС.

1.2. Принос представлява изясняването на съдържанието на конкретните понятия, използвани в регламентите. Това е от съществено значение за българската теория и практика поради това, че терминологията в българските варианти на регламентите, за съжаление, не винаги е точна и коректна.

1.3. Заслуга на авторката е задълбоченият анализ на Част седма на новия ГПК. По дискусияния въпрос за необходимостта от тази част на ГПК В. Попова на първо място посочва нормите на регламентите, препращащи към националното право на държавите-членки и от там стига до текстовете от Част седма на ГПК, които преповтарят норми в регламентите, а това ги прави ненужни. Посочени са и норми от Част седма, които противоречат на съответния регламент.

1.4. Интерес представлява и направеното изследване на Регламент 44/2001, в т.ч. и във вр. с чл. 621 и чл. 623 от ГПК (Глава II), където са уредени обезпечителните мерки.

1.5. Важно практическо значение има и в разработката на изясняването на понятието за признаване на СР в широкия смисъл и в конкрет-

ния смисъл на признаването – т.е., както на признаването на самото решение, така и на всички негови последици.

Съществено е изясняването на чл. 37, ал. 1 от Регламент 44/2001 и обоснованият извод, че този текст не отменя необходимостта правните последици на СР, постановено в една държава членка, те трябва да са настъпили в държавата членка, където СР е постановено, за да бъдат признати, съотв. зачетени (гл. II, т. XIII).

1.6. Интерес представлява изследването на процедурата за допускане на принудително изпълнение и на установената в чл. 623, ал. 1 от ГПК компетентност, особено във вр. с чл. 39, ал. 2, чл. 59 и чл. 60 от Регламента, и с оглед критерия „местоизпълнение” във вр. с чл. 427 от ГПК; Следва да бъдат споделени: а) сравнителният анализ на разпоредбите и практиката на българските съдилища относно режима на обжалване на разпореждането за допускане на принудителното изпълнение (гл. II, т. XIV, 9); б) критичният преглед на препращането в чл. 623, ал. 6 от ГПК към режима на обжалване на решенията и тезата, че обжалването на разпорежданията и на определенията по ГПК отговаря на изискванията на чл. 43, ал. 3 от Регламент 44/2001 за състезателност; в) критиката на чл. 405, ал. 4 от ГПК във вр. с чл. 47, ал. 3 от Регламент 44/2001.

Като цяло намирам, че направените разработки, свързани с европейските регламенти, относими към гражданския процес (Регл. 2201/2003; Регл. 44/2001; Регл. 805/2004; Регл. 1896/2006; Регл. 861/2007 г.; Регл.4/2009г.) съдържат приноси моменти и са полезни и необходими за българската теория и практика.

1.7. В изследването на производството по преюдициалните запитвания до Съда на ЕС, каквито се очаква да има все повече и повече във времето, приносът на авторката е най-вече в следното (гл. VIII):

1.7.1. Изследвани са нормите, съдържащи се в Глава петдесет и девета на ГПК, нуждата от чието съществуване се критикува в практиката,

и е обоснована възможността за тяхното прилагане, като те са анализирани и във връзка с нормите на ДФЕС (ДЕО); Статута на Съда; Процедурния му правилник; Информационна записка относно исканията на националните съдилища за преюдициални заключения.

1.7.2. Отчитайки тълкувателния, а не правораздавателен характер на решението на Съда на ЕС (гл. VIII, т. II и V), кандидатката обосновава тезата си, че поради задължителността за националната юрисдикция на тълкуването, което Съда на ЕС дава, решението на Съда, макар и косвено, оказва влияние върху правораздавателната дейност на националната юрисдикция по висящото пред нея дело, но само относно тълкуването на съответната норма на правото на ЕС.

2. Българско гражданско процесуално право. 9. изд. С., 2011.

Авторски колектив Сталев, Ж., Мингова, А., Стамболиев, О., Попова, В. и Иванова, Р.) (частите, посочени в № 2 от списъка на представените публикации).

В това първо издание на труда по новия ГПК доц. В. Попова е направила задълбочено научно изследване на материята в тази част съобразно новата правна уредба. С уважение към тезите на проф. Ж. Сталев, тя ги е отразила коректно, като същевременно е обосновала и собствени становища.

2.1. За първи път се застъпва тезата, че мотивите нямат доказателствена сила, за разлика от традиционно разбиране в българската процесуална наука (§ 70, т. V).

2.2. Научен принос има в анализирания съществена разлика между постановките в действащия и в отменения ГПК по отношение на момента на установяване на спорното право със СПН (§ 71, т. V).

2.3. За първи път се решава въпросът с конституиране на държавата като страна – носител на материалното право при процесуална субституция при исковете за собственост, предявени от и срещу държавните

учреждения, на които тя е отстъпила правото на управление (§ 78), и се обосновава приложението на чл. 26, ал. 4 от ГПК.

2.4. Приносен е анализът на противоречивата уредба относно фамилното име при развод в СК и в ГПК (т. I, 3) и становището за приложимостта на чл. 53 от СК пред чл. 326 от ГПК (т. VII, 3).

2.5. Заслуга на авторката е цялостното изследване на изпълнителния процес и практиката на принудителното изпълнение по действащия ГПК. Анализирани са коректно новите законодателни концепции. Критиката е свързана с обосновани предложения *de lege ferenda*.

2.6. Научен принос с голямо практическо значение има анализът на предметния обсег на гражданския изпълнителен процес (§ 146, т. III.). Особено значение има изследването на Решение на КС № 2 от 2000 г. (ДВ, бр. 29 от 2000 г.) и обосноваването на приложението му към настоящото законодателно решение в чл. 458.

2.7. В гл. XXXIII доц. Валентина Попова прави цялостно изследване на заповедното производство по новия ГПК (§ 148, т. VIII).

2.8. Споделям извода, че определението по чл. 420 ГПК подлежи на касационно обжалване разбира се при наличие на предпоставките по чл. 280, ал.1 ГПК (§ 148, т. XVII.)

2.9. Научна новост е тезата, че не е задължително ИЛ да има осъдителен диспозитив е процесуална ценна книга, удостоверяваща и материализираща правото на принудително изпълнение (§ 152, т. III, 3).

2.10. В гл. XXXV е направен анализ на статута и правомощията на частния съдебен изпълнител (ЧСИ) като частно лице, на което държавата е възложила публична правозащитна функция по принудителното изпълнение на граждански права (§ 153, т. I.2). Лично аз на това място бих очаквал предложения *de lege ferenda* било за премахването на тази въведена по чужди образци фигура, било за ограничаването на техните права, защото като платени от кредитора частни лица те многократно не зачитат

правата на длъжниците и извършват (меко казано) незаконни процесуални действия в интерес на кредиторите.

Въпреки определянето на правото на принудително изпълнение (ППИ) като публично процесуално право и тогава, когато е насочено към ЧСИ, на което съответства задължението му да спазва процесуалните правила, които важат и за държавния (§ 148), това често не се случва и е добре да бъде повторено, което в тази част на учебника е направено.

2.11. Интересни са разработките, направени в гл. XXXVII относно имуществото на длъжника като обект на принудително изпълнение.

За първи път се анализират важни практически въпроси по повод несеквеструемостта по чл. 446 ГПК при плащане по банков път на посочените в чл. 446 от ГПК вземания за труд, пенсия, стипендии и издръжка (§ 159, т. II. 6) и се обосновава несеквеструемост на тези внесени по банкова сметка суми в размерите по чл. 446 по ГПК.

2.12. За гражданския ни процес съществено значение има защитата не само на кредитора в изпълнителния процес, но и тази на длъжника при липса на материалноправните предпоставки на изпълнителния процес (гл. XLVII). Налице е изследване на проблемите при съществено различната регламентация в новия ГПК (§ 187).

2.13. В изпълнителния процес немалко значение има защита чрез обжалване действията на СИ (гл. XLVIII), като процесуална защита.

Заслуга има авторката с анализа на понятието „насочване на изпълнението” с оглед на предвидената в чл. 435, ал. 2 от ГПК възможност за обжалване и изясняването на вложената в него воля на законодателя (§ 191, т. II.2.6).

Значим е анализът на защитата при публичната продажба на недвижим имот във вр. с идеята, вложена в новия ГПК, коренно различаваща се от тази по отменения, относно обжалваемостта на действията и бездействията на СИ (§ 191, т. II).

2.14. В Глава V на учебника В. Попова прави заслужаващи внимание разработки на обезпечителния ни процес.

Принос е изводът, че ТЛ, засегнато от определената от съда обезпечителна мярка, може да се защити чрез обжалване на акта на съда, защото препращането в чл. 401, изр. II от ГПК към чл. 435, ал. 4 от ГПК е за да определят условията, при които ТЛ, засегнато от обезпечителната мярка, може да обжалва, а не чий акт то може да обжалва, а СИ и съдията по вписванията са подчинени на акта на съда (§ 199, т. II).

Представените от доц. д-р В. Попова **статии:** „Проблеми на защитата на ответника срещу иска и новия ГПК”, „Подведомственост и спор за подведомственост при действието на новия ГПК и АПК”, „Видове искове и новия ГПК”, публикувани в: „В. Попова, Избрани съчинения”. Т. III. С., 2010, „Някои въпроси по обжалването на определенията” (публикация на 05.11.2010 г. в електронно правно издание „Сиела. Норми”, съдържат също приносни моменти, които няма да изброявам тук, защото това по-скоро е работа на рецензентите в конкурса.

II. Научните трудове на доц. В. Попова, представени за участие в конкурса, съдържат и други приноси, подробно описани в справката за приносите, която тя коректно е съставила, и които отговарят на реалните приноси в тези й публикации.

Те се характеризират със задълбочено изследване на поставените теми. Тезите й са добре аргументирани, вярно са отразени чуждите мнения, а полемиката с неприемливите за нея е коректна. Изследвана е и съдебната практика. Добре обосновани са редица предложения de lege ferenda, които в голямата си част заслужават да бъдат споделени и да привлекат вниманието на законодателя. Впрочем, някои от тях вече са реализирани.

Ш. Към трудовете на доц. В. Попова могат да се направят някои критични бележки, които, вероятно, в някаква степен се дължат на все още съществуващата нужда от осмислянето на новия ни ГПК и ефективното му заработване в практиката.

IV. Доцент В. Попова е високо квалифициран университетски преподавател. Тя преподава в СУ „Св. Кл. Охридски“ от 1986 г. От 2006 г. е доцент по граждански процес (гражданско изпълнително производство). Тя изготви програмата и изнася курса от лекции по тази дисциплина. Лекциите ѝ са на високо професионално ниво. Тя е научен консултант и на докторанти и специализанти по граждански процес. В. Попова участва като лектор и в семинари за обучение и квалификация на практикуващи юристи в областта на несъстоятелността, гражданския процес и изпълнителното производство.

V. В заключение смятам, че доц. д-р Валентина Попова е компетентен научен изследовател и високо квалифициран преподавател с творчески и педагогически възможности. Тя отговаря на изискванията, предвидени в чл. 29, ал. 1 от Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение, за заемане на академичната длъжност „Професор“, поради което препоръчвам на уважаемите колеги, членове на научното жури, да присъдят на доц. д-р Валентина Методиева Попова академичната длъжност Професор по граждански процес в ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски“ (право 3.6).

21.02.2012 г.

София

Проф. д-р Огнян Стамболиев: .....

